

Kunnianpalautus 90-luvun laman uhreille

Suomen talouselämän pitkäaikainen ykkös-ketjulainen, Tapiola-konsernin pääjohta-ja **Asmo Kalpala** otti (HS 5.1.2013) eläk-keellelähtö-haastattelussa esille tärkeän ja kipeän asian: 1990-luvun laman myötä yli-velkaantuneiden ihmisten kohtalon. Kalpa-la peräänkuulutti näiden tuhansien ja taas tuhansien velkavankeuteen joutuneiden suomalaisten kunnian palauttamista ja jul-kista anteeksipyyntöä heiltä. Suuri osahan joutui vaikeuksiin nimenomaan harjoitetun yleisen talouspolitiikan vuoksi, ei niinkään omasta syystään.

Kalpala on jo vuosia ollut eettisen yritys-johtamisen keulakuva ja henkinen isä tässä maassa. Nuoruudessa rämäpäisenä rallikus-kina kunnostautunut Kalpala on yritysloh-tajana profiloitunut maltillisena fundeeraja-na sekä yhteiskuntamoraalin, inhimillisyy-den ja solidaarisuuden puolestapuhujana. Helsingin Sanomien toimittaja kuvaa, kuin-ka Kalpala liikuttuu syvästi, kun hän kertoo lukemastaan haastattelumateriaalista, jonka kirkon diakoniatyö on tuottanut koskien yli-velkaantuneiden karua arkea.

Aloitettua keskus-telua on sittemmin jatkanut Kelan tut-kimusjohtaja **Heik-ki Hiilamo**. Hän toi esiin hämmen-täviä yksityiskohtia 90-luvun laman hoi-dosta: Suomen valt-io myi säästöpank-kien saatavia norja-laiselle perintätoimistolle nimellisellä 5 %:n arvolla velkamäärästä. Valtio siis otti luotto-tappiot kontolleen, mutta velalliset jäivät sil-ti edelleen velkaa ja uupuen maksoivat ly-hennyksiä ja korkeita korkoja vuosien ajan ulkomaille! Sopimukseen sisältyi vieläpä eh-to, että valtio on korvausvelvollinen kysei-selle norjalaiselle firmalle, jos lainsäädän-nön kautta velkojen takaisinmaksuaikaa jol-lain tavoin lyhennetään. Hiilamon ihmette-lyyn Kotimaan verkkosivuilla (8.1.2013) on helppo yhtyä, kun hän kysyy, miksi ihmees-sä valtio sitoutui maksamaan norjalaisyhtiöl-le korvauksia, mikäli valtio olisi tehnyt sen, mikä olisi ollut oikein ja kohtuullista eli hel-pottanut velallisten asemaa.

Muistan lukeneeni yhden Suomen Pan-kin teettämän laajan analyysin koskien har-joitetun talouspolitiikan heikkouksia. Opus oli jännittävää luettavaa, kuin dekkaria olisi ahminut. Tuon ajan rahamaailman myller-rykset olivat sitä luokkaa, ettei itselleni he-rännyt kaipuuta syyllisten etsimiseen. Poliit-tinen johto toimi parhaan ymmärryksensä ja kykynsä mukaan. Tilanne oli uusi ja usein ylivoimainen hallittava. On kuitenkin sel-vää, etteivät syyllisiä olleet myöskään ne, joiden harteille seuraukset jätettiin: ylivel-kaantuneet tavalliset suomalaiset, pienyrit-täjät ja heidän valuuttalainojen takaaajiksi lu-pautuneet perheenjäsenet.

1990-luvun lama oli iso juttu. Syiden ja seurausten tutkimisessa riittää työtä. Kansal-linen trauma kaipaisi perinpohjaisempaa kä-sittelyä. Ei vain tutkijoiden kammioissa vaan myös aikalaiskuvausten ja kansalaiskeskus-telun muodossa. Traummat ovat raskaita kä-sitellä ja siksi aikaa tuppaa kulumaan: Suo-men sotasurmat 1914–22 –projekti saatiin valmiiksi ja julkisuuteen vasta vuonna 2001! Näin kauan ei kannattaisi 90-luvun laman

Valtio ot-ti luotto-tappiot

kontolleen, mutta velalliset jäivät silti edelleen velkaa”